

Dokumentu honetan ahozko hainbat esamolde eta egitura lantzeko baliagarri izan daitekeen bide bat proposatzen da: elkarrizketa itxietatik abiatuz hizkuntzaren hainbat egitura ahoz lantzea.

Kontuan izan:

- Ez da gida bat: irakasleentzat baliagarriak eta praktikoak izan daitezkeen jarduerak proposatzeko ahalegina egin da eta bakoitzaren esku egongo da norberaren eta taldearen ezaugarrietara jarduerak moldatzea (ikasleen adina, jardueren konplexutasuna ...).*
- Abiapuntu moduan hainbat ikastetxeetako irakasleek proposatutako egiturak hartu dira. Hau da: ikasleekin landu nahi izaten dituztenak.*
- Beste bi dokumentutan proposatzen diren bideak uztartzen dira: Jarduerak egokitzea (elkarrizketa irekiak) eta hizkuntza-jolasak (elkarrizketa itxiak). Dokumentu honetan honakoa proposatzen da: elkarrizketa itxien bidez egitura horiek lantzea (hizkuntza-jolasak eta beste batzuk) eta elkarrizketa irekietan ere erabiltzera bideratzea (jarduerak egokitzea).*

LEHENENGO ATALA: AZALPENAK

- 1- Elkarrizketa itxiak eta irekiak
- 2- Elkarrizketa itxiei begirako tresnak
 - Hizkuntza-jolasak
 - Esketxak
 - Grabazioak
 - Abestiak
 - Hizkuntza-errutinak
- 3- Elkarrizketa irekiei begirako tresnak
 - Jarduerak egokitzea
 - Hizkuntza-errutinak baliatzea
- 4- Egoera ez formaletarako galderak

BIGARREN ATALA: PROPOSAMENAK

- **Nor-Nork**
- **Ikusi dizut**
- **Joan dezaket?**
- **Zergatik ez dut joan nahi (-lako)**
- **Zuek eta guek**
- Ez dut nahi
- Nuen-nintzen
- Zenidazun-zenidan
- Si esan dizut-Esan dizut eta
- Que ez da horrela-Ez dela horrela
- Esan zidan que hori nahi zuen-Nahi zuela
- A que joango gara

Proposamena

Hiru urrats emate proposatzen dugu egiturak lantzea begira et abatez ere ikasleei euskara erabiltzeko aukera eskaintzera begira:

- 1- Hizkuntzaren hainbat egitura ahoz lantzea modu ludiko eta kontziente batean
- 2- Ikasgeletako ohiko saioetan jarduerak egokitzea egitura horiek saioetan bertan erabil daitezten.
- 3- Egoera ez formaletan ere erabil ditzaten irakasleok Hezitzaile Berritsu moduan jokatzuz horretan laguntzea.

Kontuan izan adibideak besterik ez direla eta ikasleen adinera eta ezaugarrietara egokitu behar direla.

Nor–Nork

Elkarrizketa itxiak:

- Hizkuntza–jolasa
- Esketxa
- Abestia
- Hizkuntza–paisaia

Elkarrizketa irekiak:

- Jarduera egokitzea
- Hizkuntza–errutina txertatzea

Egoera ez formaletarako galderak

Hizkuntza–jolasa

Zu–zuk jolasa egingo dugu:

Liburua	Umoretsua
Bizikleta	Jatorra
Mugikorra	Zintzoa
Baloia	Eroa
Jertsea	Maitakorra

Zuk---- nahi duzu?

Bai, nik...nahi du

Ez, nik ez dut... rik nahi

Zu... zara?

Bai, ni ... naiz.

Ez, ni ez naiz

Arbelean hainbat objektu eta ezaugarri edo adjektibo idatziko ditugu.

Borobilean jarriko gara. Ikasle bat hasiko da eta bere ezkerretan dagoenari galdera egingo dio (beti izena esan behar du). Irune, zuk nahi duzu liburua? Eta honek bi aukera ditut: Bai, nik liburua nahi dut edo Ez, nik ez dut libururik nahi.

Hasieran, itzuli oso bat egingo dugu baiezkoarekin. Irune, zuk nahi duzu liburua? Bai, nik liburua nahi dut. Honek bigarrenari: Aitor, zuk nahi duzu liburua? Bai, nik liburua nahi dut.

Ondoren, berriz hasiko gara baina ezezkoa emateko aukera izango dute.

Aukerak:

- Ezezkoa ematen bada, galderen norabidea aldatzen da. Galderak ezkererantz zioan eta orain eskuinetara hasi behar dute.
- Hau egiten hasten bagara, aukera egokia da galdera edozeini egin ahal izatea: eskuinetara doa eta halako batean batek bere parean dagoen norbaiti begiratu, bere izena esan, eta galdera botatzen dio. Honek ezker edo eskuin jarraitu beharko du berak nahiago duen moduan.
- Hasiera batean nork galderarekin egin dezakegu eta gero nor galderarekin. Dinamika erraz egiten badute, zailtasun bat eransteko aukera ere badago: norbaitek ezezkoa erantzuten duenean eta galderen noranzkoa aldatzen duenean, galdera bera ere aldatu behar du. Nork baldin bazen galdera berak hori erantzun eta nor galdetu behar du, eta alderantziz.

Esketxa: Ipuin soinuduna

Mendian zegoen etxe txiki txiki batean bizi zen Lur. Lasai bizitzea gustatzen zitzaion, eta jenderik gertu ez izatea ez zitzaion axola.

- Zein lasai bizi naizen! Esaten zuen beti

Egun batean, haize handia egiten zuen egun batean (fiuuuu) Susto handi bat hartu zuen (aaaah!). Zergatik? Ez zuen espero eta norbaitek atea jo zuen. (Tok tok).

A-Nor da?

B-Ni naiz!

A- Baina... Nor zara zu?

B-Zure anaia!

ebete

A! Bale! Satu!

Etxera sartu orduko berriz ere atea jo zuten. (Tok tok)

A- Nor da?

B-Ni naiz!

A-Baina nor zara zu?

B-Zure lehengusua.

A! Bale! Sartu!

Eta berriz, eta berriz... Tok tok. A-Nor da? B-Ni naiz. A-Nor zara zu?

Laguna, semea, ama, iloba, amona, aitona...

Etxea gainezka bete zitzaion. Alde batetik pozik zegoen, baina bestetik urduritzen hasi zen. Festa handia sortu zen etxean: denak hizketan, kantari, dantzan...

Eta halako batean zarata bat entzun zen (Kraskaaaa!). Zerbait puskatu zen.

a-Nork puskatu du aulkia?

Inork ez zuen erantzun. (Ssssss)

Erratza hartu eta jasotzen hasi zen. Eta halako batean zarata bat entzun zen (Kreskeeee!). Zerbait puskatu zen.

a-Nork puskatu du mahaia?

Inork ez zuen erantzun. (Ssssss)

Puskatutako jasotzen hasi zen. Eta halako batean zarata bat etzun zenç (kriskiiii!)

- Nork puskatu du lehioa?

Inork ez zuen erantzun

Eta zarata gehiago entzun ziren: Kroskoooo! Kruskuuuu!

Oso haserre jarri zen Lur. Erratza hartu eskuetan eta ohiuko hasi zen:

A- Nork nahi du erratzarekin ematea?

Denak isilik geratu ziren. (Ssssss).

Ba martxa hemendik! Ez zaituztet berriz hemen ikusi nahi! Denak etxetik bota zituen.

Eta bere etxean lasai lasai eta poz pozik geratu zen berriz ere.

Hiru talde egingo ditugu: talde batek soinuak egin beharko ditu, beste talde batek nor galderak eta hirugarren taldeak nork galderak.

Irakasleak ipuina osorik kontatuko die eta azalpenak eman.

Bigarren aldiz ipuina kontatzerakoan, talde bakoitzak bere zatia egin beharko du.

Beste bi aldiz ere irakurriko da, eta kasu honetan taldeen zereginak aldatuko dira: nor galdetzen zutenek soinuak egin...

Aukera:

- Denbora izan ezkeru eta nahi izan ezkeru, talde txikietan jarri eta ipuin berriak beraiei sortzeko aukera emango zaie (jarduerak egokitzea).

Esketxa: Pertsonai famatuaren zain

Hotel baten aurrena pertsona bat alde guztietara begira dago, urduri. Bigarren bat iristen da:

- | | |
|--|---------------------------------------|
| - <i>Kaixo!</i> | - <i>Arratsaldeon!</i> |
| - <i>Zain zaude?</i> | - <i>Ba bai.</i> |
| - <i>Nor etorriko da?</i> | - <i>Uste dut... etorriko dela.</i> |
| - <i>Nola dakizu?</i> | - <i>....-k esan dit.</i> |
| - <i>Nork esan dizu?</i> | - <i>.... K esan dit</i> |
| - <i>Bale. Ea ba ... etortzen den!</i> | - <i>Bai! Bere sinadura nahi dut!</i> |

Irakasleak egoera azaldu eta elkarrizketa irakurriko du.

Bi boluntario eskatuko ditu:

- Irakasleak paper bat hartuko du eta boluntario batek bestea. Esketxa egingo dute.
- Ondoren, irakaslea atera eta bi boluntarioen artean egingo dute.

Txandaka, ikasleek paper bat edo beste egin behar dute.

Aukerak:

- Horretan ari direnean, tonuarekin jolasteko eskatzea: baxu baxu egin behar dute, haserre, farrez, negarrez, garraxika... Edo jarrera edo keinuren bat eskatzea: eskua sudurrean, eskua txorkatilean, elkarri bizkarra emanda... Jolas bihurtzean, askoz atesginagoa eta dibertigarriagoa da beraiantzat.
- Txandaka egin beharrean, bikoteka ja ditzakegu eta bakoitzari jarrera bat eskatu: zuek barrez, zuek negarrez... Bikote bakoitzak entsaiatu egingo du minutu pare batean, eta gero bikote bakoitzak berea egingo du.

Hizkuntza paisaia

Ikastetxeko gunen ezberdinetan kartelak jarriko ditugu: irudiak eta elkarrizketa laburrak.

- *Patioko atean: Nor dator jolastera? Ni bai! Eta ni ere bai! Nork ekarriko du baloia? Nik! Eta nork ekarriko du soka? Nik ekarriko dut soka!*
- *Eskolako sarreran: Zu bihar etorriko zara? Bai pozik! Eta zuk bihar motxila ekarriko duzu? Ze erremedio!*
- *Pasiloan: Nor dago zure ondoan? Nork ditu oinetako zuriak?...*

Bi-hiru astez egongo dira kartelak.

Denbora horretan, irakasleek hainbatetan erabili behar dituzte karteletan agertzen diren esaldiak. Eta kartelei erreferentzia egiten badiete, hobe.

Denbora horren ondoren, kartelak aldatuko dira: kartel berriak jarri (egitura horrekin edo besteren batekin), lekuz aldatu...

Kartelak irakasleek egin ditzakete, edo ikasleekin egin daitezke saioaren batean eskulan edo jarduera moduan.

Abestia

Zein abesti erabil dezakegu egitura hau lantzeko? Ez bazaigu abestirik bururatzen, ezaguna den doinuren bat hartu eta letra moldatu dezakegu.

Adibidez:

Doinua: "Ama begira ezazu"

- Egoera eta ekintzen zerrenda egingo dugu beraiekin: festetan kantari, hondartzan igeri egiten, kotxea gidatzen...

Taldeak:

Egia edo gezurra ez daukagu argi
Norbaitek jakingo du galdetu berari
Egia edo gezurra ez daukagu argi
Norbaitek jakingo du galdetu berari

Talde osoak bati (aurretik aukeratu behar da):

Nor ikusi zenuen festetan kantari?
Nor ikusi zenuen? esaidazu hori

Taldekide horrek:

Idoia ikusi nuen festetan kantari
Idoia ikusi nuen badakizu hori (*izena abesten duen taldekideak aukeratzen du*)

Dagokion taldekideak:

Nork esan dizu zuri gezur handi hori
Ez nintzen ni ibili festetan kantari
Nork esan dizu zuri gezur handi hori
Bera ibiliko zen festetan kantari

Banaka baino taldeka ere egin daiteke. Bi taldetan banatu eta izenak esaten diren arren, talde osoak abestu.

Jarduerak egokitzea eta hizkuntza-errutina txertatzea

A aukera: arlo bati lotu gabe

Pertsona ezagunen argazkiak jarriko ditugu kaxa batean.

Ikasle bat zutik jarriko da eta kaxatik argazki bat hartuko du.

Une horretan hizkuntza-errutina bat erabiliko dute (jolasari hasiera emateko errutina izango da):

- *Nork daki zer hartu duan?*
- *Argazki bat! (erantzun behar dute guztiek)*

Taldekideek asmatu behar dute argazkian zein pertsona dagoen. Horretarako, txandaka galderak egin behar dituzte. Galderak egiterakoan bigarren hizkuntza-errutina txertatuko dugu:

- *Nork galdetu nahi du zerbait?*
- *Nik! Nor da argazkian dagoena?*
- *Asmatu!*
- *Messi da?*
- *Ez. Ez da futbolaria.*

- *Nork galdetu nahi du zerbait?*
- *Nik! Nor da argazkian dagoena?*
- *Asmatu!*
- *Fernando Alonso da?*
- *Ez. Emakumea da.*

Galdera-erantzunekin jarraituko dugu asmatu arte (altua da? ile horia dauka? Aktorea da?...). Baina garrantzitsuena hizkuntza errutina beti errepikatzea da: Nork...? Nor...?

Asmatzen duenak argazki bat aterako du kutxatik eta berriz hasiko gara.

B aukera: arlo bati lotuta (natur)

Txango bat egin dugu eskola inguruan hainbat landare jasotzeko. Aurretik landareen ezaugarriak landu ditugu.

Landareak sailkatu nahi ditugu:

Lehenengo urratsa:

- Taldeka jarriko ditut eta talde bakoitzak bildu dituen landareen ezaugarriak zehaztu behar ditu.
- Ez idazteko eskatuko diet, hasiera batean behintzat ahoz lantzeko (hizkuntza erabiltzea ezinbestekoa da horrela).
- Taldez talde ibiliko naiz ariketarekin laguntzen (parte bihurtuko naiz)

Bigarren urratsa:

- Talde bakoitzak bildutakoa irakaslearen mahaiaren inguruan jarriko dugu
- Ikasle bati eskatuko diot hor kokatzeko: berak egingo ditu galderak
- Nor ausartuko da galderak egitera? (hizkuntza errutina) Ikasleek erantzun beharrekoa: Ni izango naiz galderak egiten dituen. (Bat aukeratuko dut)
- Ikasle horrek landare bat hartu eta galdetu behar du: Nork hartu dut landare hau? (hizkuntza-errutina). Jaso duten taldekoek: Guk hartu dugu landare hori.
- Galdera egiten duenak: Zein dira landare honen ezaugarriak? Taldekideek, txandaka, erantzun egingo dute. Ezaugarri bat kide bakoitzeko, eta ezaugarri asko badira errepikatuz txandaka.
- Galdera egiten duenak: Nork daki nola izena duen landare honek? Edozeinek: Nik badakit nola izena duen landare horrek. Galdetzaileak horietakoren bati: Esan ba! Erantzuna: Landare horrek... izena du.
- Galdera egiten duenak: Nor ausartuko da galderak egitera?...
- (Prozedura eta hizkuntza erruina nahi adina errepikatuko ditugu)

C aukera: arlo bati lotuta (soinketa)

Ezkatuketa jolas moduko bat egingo dugu.

Ikastetxean zehar sei leku aukeratuko ditugu. Talde bateko sei kide banatuko ditugu leku horietan (besteek ez dute jakingo zeintzuk diren eta bakoitza non dagoena). Nahiko ezkutuan egon behar dute, baina gehiegi ere ez.

Sei kide horietako bakoitzari dagoen lekua idatzi duen txartela bat emango diot: patioa, pasiloa, jantokia...

Gainontzeko ikasleak hiruko taldetan banatuko ditut. Baldintza da elkarrekin ibili behar dutela.

Lekuak zein diren esango diet. Taldeek leku horietara joan behar dute eta txartelak lortu. Txartelak lortutakoan hasierako lekura etorri behar dute.

Denak lortutakoan sei kideak ere etorriko dira.

Hizkuntza-errutina bat erabiliko dugu elkarrizketak sortzeko:

- Irakasleak galdetuko du: Nor zegoen “pasiloan”? Taldekideek erantzungo dute: “Iker” zegoen pasiloan
- Kide honek egingo ditu galdera. Nor etorri da pasilora nire bila? Joan diren taldeek erantzun behar dute: Gu joan gara pasilora zure bila. Eta nork lortu du txartela? Txartela lortu dutenek: Guk lortu dugu txartela.
- Irakasleak galdetuko du: Nor zegoen “frontoian”? Taldekideek erantzungo dute...
- Leku guztiei buruzko galderak egingo dira hizkuntza-errutinak errepstatuz. Nahi izan ezkerro berriz egingo dugu.

(Txangoetan egiteko jolas egokia da herri txiki bateko lekuekin jolastu, adibidez)

Egoera ez formaletarako gaderak

Nor etorri da gaur zurekin eskolara? Nor etorrikoda zure bila?
Nor etorri da gaixo dagoen irakaslearen ordezt?
Nor bait gaixo al dago zuen klasean? Nor ez da etorri gaur?
Nor joan da asteburuan mendira?

Nork esan dizue liburutegira etortzeko?
Zuetako nork ekarriko du bihar hamaiketako?
Nork ikusi zuen atzoko saskibaloit partidua?
Nork dauka jolas berri bat egiteko gogo?
Nork ekarri zaitu gau eskolara?

Zaitut-Dizut

Elkarrizketa itxiak:

- Hizkuntza-jolasa
- Esketxa
- Abestia
- Hizkuntza-paisaia

Elkarrizketa irekiak:

- Jarduera egokitzea
- Hizkuntza-errutina txertatzea

Hizkuntza-jolasa I

Esku jolasa egingo dugu.

Bi esaldi esaldi jarriko ditugu arbelean eta esaldi bakoitza eskuekin egin behar den keinu batekin lotuko dugu.

- *Ikusi didazu? = bi behatz begietara eta ondoren esku bat ireki, bertikalean jarri eta behatz batekin esku ahurra seinalatu.*
- *Ikusi nauzu = bi behatz begietara eta bi behatz horiekin norbere bular aldera seinalatu.*

Bestalde, gorputz atal batzuen izenak jarriko ditugu:

*Belauna
Kokotsa
Ipurdia
Sudurra
Eskua
Kopeta
...*

Aukerako bi erantzunak ere jarriko dizkiegu:

- ...k ikusi zaitut.
- ... ikusi dizut.

Borobilean jarriko ditugu, edo behintzat argi ikus behar da zein den erantzuteko ordena (nork nori galdetu behar dion).

Irakaslea hasiko da. Bere ezkerrekoari bi galderetako bat egingo dio eta keinuekin lagunduko du. Erantzunak galderaren arabera izan beharko du, eta erantzunean ere keinua egin beharko da:

- Kepa, ikusi nauzu? Bai, ikusi zaitut.
- Kepa, ikusi didazue? Bai, burua (zerrendatik aukeratu dezake) ikusi dizut.

Txandaka galdera erantzunak egingo dituzte. Galdera egiten duenak aukeratuko du nor edo nori.

Aukerak:

- Dinamika erraz egiten badute, galdera egiten duenak soilik keinu bidez ere egin dezake. Eta erantzuten duenak ahotsa eta keinua erabili beharko ditu.
- Bigarren pertsonan edo lehenaldian egitea ere erraza da: diozu/duzu, zenidan/ninduzun... Eta erraztasun handia badute orainaldia eta lehenaldia ere jolas berean sartu ditzakegu keinu bat gehituz: behatza lurrera begira (orainaldia) eta esku batekin atzerako keinua eginaz (lehenaldia).

Hizkuntza-jolasa II

Zazpi izeneko jolasa egingo dugu. Talde osoa borobilean jarriko dugu, edo horrela ez baldin badaude, argi geratu behar du zein den ordena: hau da, nork hitz egin behar duen noren ondoren.

Lehenengo urratsa:

ebete

- Txandaka zenbakiak esaten hasiko dira: 1, 2, 3...
- Zazpi hitza duten zenbakiak ezin dituzte erabili: zazpi, hamazazpi, hogeita zazpi, hogeita hamazazpi ...
- Horren ordezkari guk nahi dugun esamolde bat erabili behar dute. Adibidez: *ikusi zaitu?* 1, 2, 3, 4, 5, 6, *ikusi zaitu?* 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, *ikusi zaitu?* 18, 19...
- Nahi dugun unean gelditu egingo dugu (adibidez bi itzuli eta erdi egin ditugunean).

Bigarren urratsa:

- Berriz hasi behar dute zenbakiak esaten, baina oraingoan zortzi ere ezin dute esan eta horren ordezkari beste esaldi bat sartuko dugu. Adibidez: *Nork?*
- 1, 2, 3, 4, 5, 6, *Ikusi zaitu?*, *Nork?*, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, *Ikusi zaitu?*, *Nork?*, 19, 20, 21...
- Nahi dugun unean berriz geldituko dugu.

Hirugarren urratsa:

- Berriz hasi behar dute zenbakiak esaten, baina oraingoan bederatzi ere ezin dute esan eta horren ordezkari beste esaldi bat sartuko dugu. Adibidez: *Nik ikusi zaitut!*
- 1, 2, 3, 4, 5, 6, *Ikusi zaitu?*, *Nork?*, *Nik ikusi zaitut!*, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, *Ikusi zaitu?*, *Nork?*, *Nik ikusi zaitut!*, 10, 20, 21...
- Nahi dugun unean geldituko dugu.

Bi-hiru itzuli egin ondoren berdina egingo dugu baina "dizut" erabiliz:

- Zazpi: *Ikusi dizu eskua?*
- Zortzi: *Nork?*
- Bederatzi: *Nik ikusi dizut eskua.*

Esketxa: Zauritua eta zaurituari

Bi mediku ospitale batean:

Aizu!

Ikusi duzu?

Zauritua ekarri dutena. Ikusi duzu?

Eta ikusi diozu?

Ikusi diozu zauria?

Bai?

Ikusi? Nor?

Bai. Ikusi dut.

Zer?

Ez. Oraindik ez diot ikusi.

Irakasleak egoera azaldu eta elkarrizketa irakurriko du.

Bi boluntario eskatuko ditu:

- Irakasleak paper bat hartuko du eta boluntario batek bestea. Esketxa egingo dute.
- Ondoren, irakaslea atera eta bi boluntarioen artean egingo dute.

Txandaka, ikasleek paper bat edo beste egin behar dute.

Aukerak:

- Horretan ari direnean, tonuarekin jolasteko eskatzea: baxu baxu egin behar dute, haserre, farrez, negarrez, garraxika... Edo jarrera edo keinuren bat eskatzea: eskua sudurrean, eskua txorkatilan, elkarri bizkarra emanda... Jolas bihurtzean, askoz atseginagoa eta dibertigarriagoa da beraiantzat.
- Txandaka egin beharrenean, bikoteka ja ditzakegu eta bakoitzari jarrera bat eskatu: zuek barrez, zuek negarrez... Bikote bakoitzak entsaiatu egingo du minutu pare batean, eta gero bikote bakoitzak berea egingo du.

Hizkuntza paisaia

Ikastetxeko gunen ezberdinetan kartelak jarriko ditugu: irudiak eta elkarrizketa laburrak.

- *Jantokian: Bazkaldu duzu? Esan diozu sukaldariari oso goxoa zegoela?*

ebete

- *Patioan gordeketan ari diren irudi bat: Ikusi zaitut! Orain ere bai? Beti berdin!*
- *Patioko sarreran: Nork ekarri zaitu? Agur esan joan aurretik!*
- *Pasiloan: Gaur ere poz pozik ikusi nahi zaitut! Irribarre polit hori ikusi nahi dizut!*
- ...

Bi-hiru astez egongo dira kartelak.

Denbora horretan, irakasleek hainbatetan erabili behar dituzte karteletan agertzen diren esaldiak. Eta kartelei erreferentzia egiten badiete, hobe.

Denbora horren ondoren, kartelak aldatuko dira: kartel berriak jarri (egitura horrekin edo besteren batekin), lekuz aldatu...

Kartelak irakasleek egin ditzakete, edo ikasleekin egin daitezke saioaren batean eskulan edo jarduera moduan.

Abestia

Zein abesti erabil dezakegu egitura hau lantzeko? Ez bazaigu abestirik bururatzen, ezaguna den doinuren bat hartu eta letra moldatu dezakegu.

Jarduerak egokitzea eta hizkuntza-errutina txertatzea

Zer moduz ezagutzen dituzu zure ikaskideak?

Hirunaka jarriko ditugu.

Mahaiaren erdian txarteltxoak izango dituzte. Idatzita dagoen aldea behera begira (ez ikusteko). Idatzita hainbat elementu egongo dira: arropak, janariak, kirol tresnak, musika tresnak, lekuak... Adibidez:

*Arrain zopa, alkatxofak, makarroiak, azelgak, txuleta, poilaskoa...
Mendia, hondartza, ibaia, Bilbo, Donostia, Gasteiz, Baiona, Gugenheim...
Futbola, pilota, surf, gitarra, pianoa...*

Kideetako batek bi txartel hartuko ditu. Bere ezkerrekoari azalpenak eman behar dizkio. Horretarako hizkuntza-errutina hau erabili beharko du:

- Ezkerretan dagoenak esan behar du: *Ondo ezagutzen ote nauzu?*
- Azalpenak eman behar dituenak: Bai. *Ondo ezagutzen zaitut.*
- Hirugarrenak: *Ea ba. Frogatu.*
- Bi txarteletan dagoena irakurriko du. Adibidez: gorbata eta kaskoa. Horrekin azalpen labur bat eman behar du eta hemen ere hizkuntza-errutina bat erabili beharko du.
 - o *Gauza bat esango dizut: badakit gorbatarik ez duzula inoiz jarri (edo iñauterietan soilik jarri izan duzula, edo...) eta badakit etxean gutxienez bizikleta kaskoa baduzula (edo beste baieztapenen bat).*
- Besteak erantzun egin behar dio. *Bai, arrazoi duzu edo Ez, ez duzu arrazoi.*
- Asmatutako txartelak gorde egingo ditu.
- Txandaka dinamika errepikatuko dute zenbait aldiz, eta hizkuntza-errutina zorrotz bete behar dute.
- Zenbat txartel lortuko ditu bakoitzak?
- Aukeran, dinamikaren amaieran, talde osoan ere egin daitezke galderak: asmatu dutenetatik zer egin zaie deigarriena? Zer ez dute asmatu eta oso arraroa egin zaie? Eta abar.

Naiteke-Dezaket

Elkarrizketa itxiak:

- Hizkuntza-jolasa
- Esketxa
- Abestia
- Hizkuntza-paisaia

Elkarrizketa irekiak:

- Jarduera egokitzea
- Hizkuntza-errutina txertatzea

Hizkuntza-jolasa

Pilota elkarri jolasa egingo dugu.

Taldeko kideek elkarri begira egon behar dute. Borobilean egotea egokia da, baina ez ezinbestekoa.

Erabiltzea nahi dugun elkarrizketa arbelean idatzita egongo da. batzuetan erabili ondoren, kendu egingo dugu.

Pilota bat pasako diot taldeko bati eta galdera bat egingo diot (izena beti erabiltzeko eskatuko diegu):

- Nekane, hemen geratu naiteke?
- Bai, noski.

Ondoren, berak beste taldekide bati pasa beharko dio eta galdera bat egin. Edonori pasa diezaioke. Honek pilota hartu eta erantzun beharko du.

- Maider, hemen geratu naiteke?
- Bai, noski.

Ikasleek dinamika erraz egiten dutela konturatzean, bigarren erantzun bat jarriko dugu aukeran:

- Hemen geratu naiteke?
- Bai, noski edo Ez, orain ez.

Erantzuna ezezkoa bada, bi ikaskide horiek zutitu eta lekua elkar trukatu behar dute.

Jolas bera erabil dezakegu dezaket egitura lantzeko: Txalo bat jo dezaket? Bai, noski (eta orduan txalo jotzen du) edo Ez, orain ez (eta orduan ez du txalo jotzen).

Esketxa: Non utz dezaket?

Pakete edo objektu handi batekin dator norbait.

- | | |
|---|-----------------------------|
| - <i>Kaixo. Egun on.</i> | - <i>Egun on, bai.</i> |
| - <i>Pakete hau ekartzera dator.</i> | - <i>Oso ondo.</i> |
| - <i>Hemen utz dezaket?</i> | - <i>Ez, hor ez.</i> |
| - <i>Eta hemen utz dezaket?</i> | - <i>Ez, hor ere ez.</i> |
| - <i>Eta hemen utz dezakete?</i> | - <i>Ez ez, hor ere ez.</i> |
| - <i>Eta zer egin behar dut honekin? Banoa!</i> | - <i>Agur!</i> |

Irakasleak egoera azaldu eta elkarrizketa irakurriko du.

Bi boluntario eskatuko ditu:

- Irakasleak paper bat hartuko du eta boluntario batek bestea. Esketxa egingo dute.
- Ondoren, irakaslea atera eta bi boluntarioen artean egingo dute.

Txandaka, ikasleek paper bat edo beste egin behar dute.

Aukerak:

- Horretan ari direnean, tonuarekin jolasteko eskatzea: baxu baxu egin behar dute, haserre, farrez, negarrez, garraxika... Edo jarrera edo keinuren bat eskatzea: eskua sudurrean, eskua txorkatilan, elkarri bizkarra emanda... Jolas bihurtzean, askoz atseginagoa eta dibertigarriagoa da beraientzat.
- Txandaka egin beharrea, bikoteka ja ditzakegu eta bakoitzari jarrera bat eskatu: zuek barrez, zuek negarrez... Bikote bakoitzak entsaiatu egingo du minutu pare batean, eta gero bikote bakoitzak berea egingo du.

Esketxa: Etxera joan naiteke?

Irakasle bat bi ikaslerekin dago:

<i>Irakaslea</i>	<i>A ikaslea</i>	<i>B ikaslea</i>
	- <i>Nekatuta nago, etxera joan naiteke?</i>	
- <i>Ez, oraindik ez.</i>		- <i>Eta ni etxera joan naiteke?</i>
- <i>Bai, zu bai.</i>	- <i>Baina nik ere joan nahi dut?</i>	
- <i>Baina ez dizut uzten!</i>		- <i>Hor konpon zuek biok. Ni banoa!</i>

Irakasleak egoera azaldu eta elkarrizketa irakurriko du.

Hiru boluntario eskatuko ditu:

- Irakasleak paper bat hartuko du eta bi boluntariok besteak. Esketxa egingo dute.
- Ondoren, irakaslea atera eta hiru boluntarioen artean egingo dute.

Txandaka, ikasleek paper bat edo beste egin behar dute.

Aukerak:

- Horretan ari direnean, tonuarekin jolasteko eskatzea: baxu baxu egin behar dute, haserre, farrez, negarrez, garraxika... Edo jarrera edo keinuren bat eskatzea: eskua sudurrean, eskua txorkatilan, elkarri bizkarra emanda... Jolas bihurtzean, askoz atseginagoa eta dibertigarriagoa da beraiantzat.
- Txandaka egin beharrean, hirunaka jar ditzakegu eta talde bakoitzari jarrera bat eskatu: zuek barrez, zuek negarrez... Talde bakoitzak entsaiatu egingo du minutu pare batean, eta gero denen aurrean egin.

Esketxa: Ura den dezaket?

Ikasle batek irakasle bati:

- | | |
|--------------------------|---|
| - Ura edan dezaket? | - Egarri zara? |
| - Bai. Noski. | - Bale. Edan dezakezu ura. |
| - Komunera joan naiteke? | - Zertara? |
| - Ura edatera! | - Ah! Joan zaitezke komunera ura edatera. |

Irakasleak egoera azaldu eta elkarrizketa irakurriko du.

Bi boluntario eskatuko ditu:

- Irakasleak paper bat hartuko du eta boluntario batek bestea. Esketxa egingo dute.
- Ondoren, irakaslea atera eta bi boluntarioen artean egingo dute.

Txandaka, ikasleek paper bat edo beste egin behar dute.

Aukerak:

- Horretan ari direnean, tonuarekin jolasteko eskatzea: baxu baxu egin behar dute, haserre, farrez, negarrez, garraxika... Edo jarrera edo

keinuren bat eskatzea: eskua sudurrean, eskua txorkatilan, elkarri bizkarra emanda... Jolas bihurtzean, askoz atseginagoa eta dibertigarriagoa da beraientzat.

- Txandaka egin beharrea, bikoteka ja ditzakegu eta bakoitzari jarrera bat eskatu: zuek barrez, zuek negarrez... Bikote bakoitzak entsaiatu egingo du minutu pare batean, eta gero bikote bakoitzak berea egingo du.

Hizkuntza paisaia

Ikastetxeko gune ezberdinetan kartelak jarriko ditugu: irudiak eta elkarrizketa laburrak.

- *Komunera joan naiteke? Ura edan dezaket? Jolastera joan naiteke? Liburu bat har dezaket? Autobusera joan naiteke?...*

Bi-hiru astez egongo dira kartelak.

Denbora horretan, irakasleek hainbatetan erabili behar dituzte karteletan agertzen diren esaldiak. Eta kartelei erreferentzia egiten badiete, hobe.

Denbora horren ondoren, kartelak aldatuko dira: kartel berriak jarri (egitura horrekin edo besteren batekin), lekuz aldatu...

Kartelak irakasleek egin ditzakete, edo ikasleekin egin daitezke saioaren batean eskulan edo jarduera moduan.

Abestia

Zein abesti erabil dezakegu egitura hau lantzeko? Ez bazaigu abestirik bururatzen, ezaguna den doinuren bat hartu eta letra moldatu dezakegu.

Jarduerak egokitzea eta hizkuntza-errutina txertatzea

Ikasgelako arbela digitalean hainbat irudi jarriko ditugu nahastuta: baloia, pilota, kotxea, galtzak, ohea, katiuskak, betaurrekoak, eskiak,

ebete

eguzkia... Gai baten ingurukoak izan daitezke guztiak: kirola, musika, paisaia, frutak... (Interneten erraz topatzen direla horrelako irudiak). Objektu askok agertu behar dute (gutxienez 30).

Ikasle bat erdira aterako da. Pantailatik objektu bat aukeratuko du eta paper batean idatziko du.

Taldekideek asmatu egin behar dute zer den aukeratu duena, eta horretarako galderak egin behar dizkiote. Dinamika horretan hizkuntza-errutina txertatuko dugu:

- Galdera bat egin dezaket?
- Bai.
- Baloia da?
- Ez. Nik esan dezaket... Eta pista bat emango dio: handiagoa dela, txikiagoa dela, gorago dagoela, beste kolore bat duela, garestiagoa dela...

Bigarrenak:

- Galdera bat egin dezaket?
- Bai. Betaurrekoak dira?
- Ez. Nik esan dezaket...

Txandaka, galdera eta pisten bidez, objektua asmatu behar dute. Ondoren, beste taldekideek modu berean gidatuko dute dinamika.

-lako

Elkarrizketa itxiak:

- Hizkuntza-jolasa
- Esketxa
- Abestia
- Hizkuntza-paisaia

Elkarrizketa irekiak:

- Jarduera egokitzea
- Hizkuntza-errutina txertatzea

Hizkuntza-jolasa I

Pilota elkarri jolasa egingo dugu.

Arbelean galdera bat eta gai batzuk jarriko ditugu...

Zergatik gustatzen zaizkizu...	Txakurrak Katuak Kotxeak Ordenagailuak ...
Zergatik joan nahi duzu...	Mendira Hondartzara Eskolara Bilbora ...

Gai bat aukeratu dugu. Adibidez: Zergatik joan nahi duzu eskolara?

Denon artean argudio batzuk aipatuko ditugu: asko ikasten dugulako, lagunekin egoten garelako, kalean eguraldi txarra dagoelako...

Minutu erdi bat utziko diegu argudio gehiago pentsatzeko.

Ondoren, elkarri pilota pasa beharko diote eta horretarako beti modu bera erabiliko da:

- Lehenengoak norbaiti pilota pasako dio: Irati, zergatik joan nahi duzu eskolara?
- Irati: Asko ikasten dudalako. Eneko, zergatik joan nahi duzu eskolara?
- Eneko: lagunekin egoten naizelako.
- ...

Irakasleak lagundu dezake erantzunak osatzen edo zuzen eman ditzaten errepikatu arazten.

Norbait argudiorik gabe geratzen denean honakoa esan behar du:

- Eneko: Miren, zergatik joan nahi duzu eskolara?
- Miren: ... Ahatik!

Ahatik erantzuten denean, guztiak lekuz mugitu behar dira eta beste baten lekuan eseri.

Beste gai bat hartu, argudioak landu, eta berriz hasiko gara.

Helburua da ahalik eta zerrenda luzeena osatzea. Zein gairekin osatuko dugu zerrenda luzeena? Zenbat argudio emateko gai izango gara?

Aukerak:

- Taldea oso handia bada hobe talde txikiagoak egitea (10-12 kideko taldeak).

Hizkuntza-jolasa II: Txanagorritxo ipuin soinuduna

Txanagorritxo lasai lasai zegoen etxean. Star Wars-en azken pelikula ematera zioazen telebistan (ezpata laserren soinua: ñium, ñium...) eta horixe ikusteko gogo handia zuen. Palomitak prestatu zituen mikro uhin labean (plo, plo, plo) eta sofan eseri zen.

Une horretan txirrinak jo zuen.

- *Nor da?*
- *Amatxo naiz.*
- *Zer nahi duzu?*
- *Zu amonaren etxera joatea.*
- *Joeee!*

Amonaren etxera abiatu zenean musika eskolaren ondotik pasa zen. Bibolina jotzen ari ziren (ñi-ñi-ñi...).

- *Txanagorritxu!*
- *Zer?*
- *Entsaiatu nahi duzu gurekin?*
- *Ez!*
- *Zergatik?*
- *Amonaren etxera noalako.*

Eguraldi txarra egin zuenez dena lokaztuta zegoen. Aurreraxo bere lagun batzuk putzuetan jolasean zebiltzan (txof, txof...).

- *Txanagorritxu!*
- *Zer?*
- *Jolastu nahi duzu gurekin?*
- *Ez!*
- *Zergatik?*
- *Amonaren etxera joan behar dudalako.*

Aurreraxo tenis pista baten ondorik pasa zen, Eta han ere bere lagun batzuk ari ziren jolasean! (pla! Pla! Pla!) (A ze eguna! Pentsatu zuen)

- *Txanagorritxu!*
- *Zer?*
- *Jolastu nahi duzu gurekin?*
- *Ez!*
- *Zergatik?*

- *Amonaren etxera joan behar dudalako.*

Azkenean iritsi zen amonaren etxera. Amona beste lagun batzuekin zegoen kartetara jolasten (zart, zarta zart...). Eman zizkion botikak eta opilak.

- *Txanagorritxu!*
- *Zer?*
- *Jolastu nahi duzu gurekin?*
- *Ez!*
- *Zergatik?*
- *Ahatik!*

Eta korrika bere etxera itzuli zen. Oraindik Star Wars ikusteko aukera edukiko zuen!

Hiru talde egingo ditugu: talde batek soinuak egin beharko ditu, beste talde batek txanagorritxoren esaldiak esango ditu eta hirugarren taldeak gainontzeko esaldiak.

Irakasleak ipuina osorik kontatuko die eta azalpenak eman.

Bigarren aldiz ipuina kontatzerakoan, talde bakoitzak bere zatia egin beharko du.

Beste bi aldiz ere irakurriko da, eta kasu honetan taldeen zereginak aldatuko dira: txanagorritxu egin dutenek soinuak egin...

Aukera:

- Denbora izan ezker eta nahi izan ezker, talde txikietan jarri eta ipuin berriak beraiei sortzeko aukera emango zaie (jarduerak egokitzea).

Esketxa: Bagoaz hemendik

Lau lagun patioan.

Hiruk batera: Balioarekin jolastuko dugu!

Laugarrenak: Ez! Baloiarekin ez!

Hiruk batera: Zergatik?

Laugarrenak: (Kristalera keinu bat eginaz) Kristala puskatuko delako.

Hiruk batera: Sokarekin jolastuko dugu!

Laugarrenak: Ez! Sokarekin ez!

Hiruk batera: Zergatik?

Laugarrenak: Nahiko leku ez dagoelako.

Hiruk batera: Kanikekin jolastuko dugu.

Laugarrenak: Ez! Kanikekin ez!

Hiruk batera: Bagoaz hemendik.

Laugarrenak: Zergatik?

Hiru batera: Aspertu egingo garelako!

Irakasleak egoera azaldu eta elkarrizketa irakurriko du.

Lau boluntario eskatuko ditu:

- Irakasleak paper nagusia hartuko du eta hiru boluntarioek bestea. Esketxa egingo dute.
- Ondoren, irakaslea atera eta laugarrenak bere lekua hartuko du. Berriz egingo dute.

Txandaka, ikasleek paper bat edo beste egin behar dute.

Aukerak:

- Horretan ari direnean, tonuarekin jolasteko eskatzea: baxu baxu egin behar dute, haserre, farrez, negarrez, garraxika... Edo jarrera edo keinuren bat eskatzea: eskua sudurrean, eskua txorkatilan, elkarri bizkarra emanda... Jolas bihurtzean, askoz atseginagoa eta dibertigarriagoa da beraiantzat.
- Txandaka egin beharrenean, taldetxoetan jar ditzakegu eta bakoitzari jarrera bat eskatu: zuek barrez, zuek negarrez... Talde bakoitzak entsaiatu egingo du minutu pare batean, eta ondoren denen aurrean egin. Are gehiago, esketxean aldaketak egiteko aukera ere eman diezaiekegu.

Hizkuntza paisaia

Ikastetxeko gune ezberdinetan kartelak jarriko ditugu: irudiak eta elkarrizketa laburrak.

- *Eskaileretan: Eskailerak mantso jaisten ditugu. Zergatik? Azkar jaitea arriskutsua delako!*
- *Jantokian: Gaur guzti guztia jango dut. Zergatik? Goxo goxoa dagoelako.*
- *Ikasgelan, autobusean, eskaileran... Edozien guneetan jar ditzakegu. Arauekin edo landu nahi diren balorrekin lotu ditzakegu.*

Bi-hiru astez egongo dira kartelak.

Denbora horretan, irakasleek hainbatetan erabili behar dituzte karteletan agertzen diren esaldiak. Eta kartelei erreferentzia egiten badiete, hobe.

Denbora horren ondoren, kartelak aldatuko dira: kartel berriak jarri (egitura horrekin edo besteren batekin), lekuz aldatu...

Kartelak irakasleek egin ditzakete, edo ikasleekin egin daitezke saioaren batean eskulan edo jarduera moduan.

Abestia

Zein abesti erabil dezakegu egitura hau lantzeko? Ez bazaigu abestirik bururatzen, ezaguna den doinuren bat hartu eta letra moldatu dezakegu.

Jarduerak egokitzea eta hizkuntza-errutina txertatzea

Taldeka jarriko ditugu.

Bost gai izango ditugu arbelean jarrita:

Uda hobe da...

Negua hobe da...

Oporrak hobeak dira...

Aldaketa klimatikoa saihestu behar dugu...

...

Gai bat aukeratuko dugu. Taldeka argudioak landu behar dituzte. Adibidez: Uda hobe da beroa egiten duelako, hondartzara joaten garelako, igerilekura joaten garelako, bidaiak egiten ditugulako...

Talde bakoitzak bi ordezkari jarriko ditu: galdera egiten duena eta erantzuna ematen duena.

Lehenengo taldeak bigarrenari galdera egingo dio:

- Uda hobe da...

Bigarren taldeko ordezkariak erantzungo dio:

- ... beroan egiten duelako.

Bigarren taldeak hirugarrenari hizkuntza-errutina berbera errespetatuz galdera egingo dio eta hirugarrenak erantzun. Hirugarrenak laugarrenari. Eta abar.

Bi kasutan eztabaida ere sortu daiteke:

- Talde batek argudioa errepikatzen baldin badu.
- Talde batek emandako argudioarekin beste talderen bat ez badago ados.

Kasu horietan, ados ez dagoen taldeak, hizkuntza-errutina bat erabili behar du kexa adierazteko. Galdera egiten duen ordezkariak adierazi behar du kexa eta beste taldeko ordezkariak erantzun behar dio

- *Ez gaude ados.*
- *Zergatik?*
- *A aukera: hori guk esan dugulako.*
- *B aukera: igerilekura neguan ere joan gaitzkeelako.*

(Hemen irakasleak erabaki beharko du eztabaida horrek jokia eman ote dezakeen eta luzatzea komeni ote den. Hau da: bi taldeen arteko argudio eztabaida sortu: baina neguko igerilekuetan ezin da jolastu, gure herrian udakoa bakarrik daukagu...).

Argudioak ematen dituzten neurrian, taldeei zerrenda amaituko zaie. Talde horiek jokotik kanpo geratuko dira. Talde bakarrak irabaziko du.

Ondoren, nahi izan ezker, beste gaiekin ere berdina egin daiteke.

Aukerak:

- Benetan interesgarria izan daiteke jarduera baten errebasoan dinamika hau erabiltzea. Hau da: gai bat lantzen dugunean, errebasoa egitera begira moldatzea. Adibidez: aldaketa klimatikoa, edo kutsaduraren ondorioak, edo dena delakoa.

Zuek eta gu(e)k

Elkarrizketa itxiak:

- Hizkuntza-jolasa
- Esketxa
- Abestia
- Hizkuntza-paisaia

Elkarrizketa irekiak:

- Jarduera egokitzea
- Hizkuntza-errutina txertatzea

Hizkuntza-jolasa I

Zazpi izeneko jolasa egingo dugu. Talde osoa borobilean jarriko dugu, edo horrela ez baldin badaude, argi geratu behar du zein den ordena: hau da, nork hitz egin behar duen noren ondoren.

Lehenengo urratsa:

- Txandaka zenbakiak esaten hasiko dira: 1, 2, 3...
- Zazpi hitza duten zenbakiak ezin dituzte erabili: zazpi, hamazazpi, hogeita zazpi, hogeita hamazazpi ...
- Horren orde z guk nahi dugun esamolde bat erabili behar dute. Adibidez: *guk nahi dugu*. 1, 2, 3, 4, 5, 6, *guk nahi dugu*, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, *guk nahi dugu*, 18, 19...
- Nahi dugun unean gelditu egingo dugu (adibidez bi itzuli eta erdi egin ditugunean).

Bigarren urratsa:

- Berriz hasi behar dute zenbakiak esaten, baina oraingoan zortzi ere ezin dute esan eta horren orde beste esaldi bat sartuko dugu. Adibidez: *Zuek nahi duzue?*

ebete

- 1, 2, 3, 4, 5, 6, *guk nahi dugu, zuek nahi duzue?*, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, *guk nahi dugu, zuek nahi duzue?*, 19, 20, 21...
- Nahi dugun unean berriz geldituko dugu.

Hirugarren urratsa:

- Berriz hasi behar dute zenbakiak esaten, baina oraingoan bederatzi ere ezin dute esan eta horren ordean beste esaldi bat sartuko dugu. Adibidez: *Ez duelako nahi.*
- 1, 2, 3, 4, 5, 6, *guk nahi dugu, zuek nahi duzue?*, *Guk ere nahi dugu!*, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, *guk nahi dugu, zuek nahi duzue?*, *Guk ere nahi dugu!*, 10, 20, 21...
- Nahi dugun unean geldituko dugu.

Hizkuntza-jolasa II

Positibo-negatibo jolasa egingo dugu.

Taldeak bakoitzari txartel bat emango diogu. Txartelean positiboaren irudia (+) edo negatiboaren irudia izango du (-).

Arbelean esaldi positibo batzuk elkarrizketa moduko bat osatuz eta negatibo batzuk beste elkarrizketa bat osatuz izango ditugu. Adibidez:

Guk--- ikusi dugu

Ez, zuek ez duzu... rik ikusi.

Bai, guk Ikusi dugu.

Ez ez, zuek ez duzue...rik ikusi.

Bai bai, guk ... ikusi dugu.

Ez, ez eta ez. Zuek ez duzue ...rik ikusi.

Baietz! Guk... ikusi dugu.

Ezetz! Zuek ez duzue ...rik ikusi.

Elefantea, balea, hegazkina, sugea...

Taldeak txandaka esaldi bat esan behar dute. Esaldiak arbelean egongo dira idatzita.

Taldeak bati hasteko eskatuko diogu. Bere txartela positiboa bada, lehenengo esaldi positibotik eta negatiboa bada lehenengo esaldi negatibotik.

Bigarrenak bere txartela erakutsiko du: positiboa bada bigarren esaldi positiboa esango du eta negatiboa bada lehenengo negatiboa.

Hirugarrenak bigarrenaren arabera jarraitu beharko du. Eta abar.

Tarteka, galderako elementua aldatuko dugu: elefantea, sugea, hegazkina...

Adibidez:

- A + Guk elefantea ikusi dugu.
- B - Ez, zuek ez duzue elefanterik ikusi.
- C - Ez ez, zuek ez duzue elefanterik ikusi.
- D - Ez, ez eta ez. Zuek ez duzue elefanterik ikusi.
- E + Guk elefabntea ikusi dugu.
- ...

Itzuli batzuk egin ondoren, lehenengo esaldia kendu egingo dugu arbeletik, baina erabiltzen jarraitu behar dute. Hau da: buruz gogoratu behar dute bertan zer jartzen zuen. Gainontzeko esaldiak bistan izango dituzte.

Bai, guk Ikusi dugu.

Bai bai, guk ... ikusi dugu.

Baietz! Guk... ikusi dugu.

Ez ez, zuek ez duzue...rik ikusi.

Ez, ez eta ez. Zuek ez duzue ...rik ikusi.

Ezetz! Zuek ez duzue ...rik ikusi.

Elefantea, balea, hegazkina, sugea...

Esketxa: Klean topo egitea

Bi bikote kaletik doaz eta elkarrekin topo egiten dute:

<ul style="list-style-type: none">- <i>Aspaldian ikusi gabe!</i>- <i>Zer moduz?</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Ondo! Primeran!</i>- <i>Ikusi duzue? Zineman pelikula berria jarri dute.</i>
<ul style="list-style-type: none">- <i>Guk ikusi dugu</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Ez, guk ez dugu ikusi</i>

- <i>Zuek ikusi duzue?</i>	- <i>Zuei gustatu zaizue?</i>
- <i>Bai. Niri asko gustatu zait.</i>	- <i>Agur!</i>
- <i>Eta niri ere bai!</i>	- <i>Ondo pasa!</i>

Irakasleak egoera azaldu eta elkarrizketa irakurriko du.

Lau boluntario eskatuko ditu:

- Irakasleak paper bat hartuko du eta hiru boluntarioen artean banatuko ditu besteak.
- Ondoren, irakaslea atera eta lau boluntarioen artean egingo dute.

Txandaka, ikasleek paper bat edo beste egin behar dute.

Aukerak:

- Horretan ari direnean, tonuarekin jolasteko eskatzea: baxu baxu egin behar dute, haserre, farrez, negarrez, garraxika... Edo jarrera edo keinuren bat eskatzea: eskua sudurrean, eskua txorkatilean, elkarri bizkarra emanda... Jolas bihurtzean, askoz atseginagoa eta dibertigarriagoa da beraiantzat.
- Txandaka egin beharrean, laukoteak egin ditzakegu eta bakoitzari jarrera bat eskatu: zuek barrez, zuek negarrez... Talde bakoitzak entsaiatu egingo du minutu pare batean, eta gero denen aurrean egingo dute.

Hizkuntza paisaia

Ikastetxeko gun e zberdinetan kartelak jarriko ditugu: irudiak eta elkarrizketa laburrak.

- *Eskaileretan: Guk eskailerak mantso jaisten ditugu? Zuek ere bai, ezta?*
- *Jantokian: Guk guztia jan dugu. Eta zuek? Goxo goxoa zegoen, baietz?*
- *Musika gelan: Guk asko abestu nahi dugu. Zuek ere bai?*

Bi-hiru astez egongo dira kartelak.

Denbora horretan, irakasleek hainbatetan erabili behar dituzte karteletan agertzen diren esaldiak. Eta kartelei erreferentzia egiten badiete, hobe.

Denbora horren ondoren, kartelak aldatuko dira: kartel berriak jarri (egitura horrekin edo besteren batekin), lekuz aldatu...

Kartelak irakasleek egin ditzakete, edo ikasleekin egin daitezke saioaren batean eskulan edo jarduera moduan.

Abestia

Zein abesti erabil dezakegu egitura hau lantzeko? Ez bazaigu abestirik bururatzen, ezaguna den doinuren bat hartu eta letra moldatu dezakegu.

Jarduerak egokitzea eta hizkuntza-errutina txertatzea

Herriko auzoak ezagutzen ari gara (Euskal Herriko iriak edo beste edozein elementu ere izan daiteke).

Taldeka jarriko ditugu. Talde bakoitzak auzo bati buruzko galderak erantzun beharko ditugu: Zein da auzoa horretako gauzarik politena? Zer da itsusiena? Zein da elementu bereizgarri nagusia? Gelako kide guztiek ezagutu behar lukete auzo hori? Zergatik?

Taldeka ahoz landuko dituzte erantzunak. Ez idazteko eskatuko diegu. (Gaitasun aldetik nahiko juxtu ibil daitezkeela iruditzen bazaigu, lehendabizi erantzuna ahoz landu dezatela eta gero idatz dezatela).

Ondoren, taldeak nahastuko ditugu. Hau da: talde berean auzo ezberdinetako ordezkariak egongo dira.

Kide bakoitzak bere auzoaren berri emango die. Galdera erantzunekin jokatu dugu hizkuntza-errutina txertatzeko:

- Guk uste dugu auzo honetako gauzarik politena hondartza dela. Zuek zer uste duzue? Eta taldeko kideek erantzun egingo diote.
- Guk uste dugu auzo honetako gauzarik itsusiena ibaia dela. Zuek zer uste duzue?

ebete

Kide bakoitzak bere auzoaren galdeak egingo ditu. Ondoren, beste kideek ere, txandak, beraien auzokoenak egingo dituzte.

Garrantzitsuena hizkuntza-errutina ondo erabiltzea da: *Guk uste dugu... Zuek zer uste duzue?* Hori beti errepikatu behar dute.

(Si) ... eta!

Elkarrizketa itxiak:

- Hizkuntza-jolasa
- Esketxa
- Abestia
- Hizkuntza-paisaia

Elkarrizketa irekiak:

- Jarduera egokitzea
- Hizkuntza-errutina txertatzea

Egoera ez formaletarako galderak

Hizkuntza-jolasa

Telefonoaren jolasa

Irakasleak bere ondokoari esaldiren bat edo azalpen labur bat emango dio belarrira. Adb: Gaur goiz amaituko dugu eta denbora gehiago izango dugu jolasteko.

Entzuten duenak ozen erantzun behar dio: Zer?

Eta esaldia esan duenak: Esan dizut eta!

Berrito esango dio esaldia

Bigarrenak hirugarrenari, hirugarrenak laugarrenari... Beti errutina bera errepikatu behar da.

Zein izango da amaierara iristen den esaldia?

Esketxa I

Norbait lurra garbitzen ari da fregona batekin. Beste bat sartzen da korrika.

- A: Kaixo!
- B: Kaixo!
- (gelditu egiten da)
- A: Kontuz ibili! Lurra bustita dago eta!
- B: Bai! Lasai!
- (korrika hasten da berriro, eta berehala erori egiten da)
- B: A ze mina! Irristatu egin naiz!
- A: Esan dizut eta! Hau da hau!

Abestia

Maritxu nora zoaz doinuarekin

Maritxu hondartzara joan nahi nuke nik
joaterik

Mendira joan nahi nuke loreak biltzera
Kalera joan nahi nuke plazan jolastera
gara

Maritxu eskolara joan beharko dugu
ikasiko dugu

Hotza egiten du eta ez dago

Aldapa dago eta nekatuko gara
Euria ari du eta busti egingo

Poz pozik joango gara asko

Hizkuntza-paisaia

Jantokian:

- Hementxe dilista goxoak.
- Ez! Mesedez! Atzo jan genituen eta!

Irteerako atean ostiraletan:

- Bihar arte!
- Bihar larunbata da eta!

Jarduerak egokitzea eta hizkuntza-errutinak txertatzea (gizarte)

Energia aurreztearen eta birziklaiaren inguruan ari gara lanean. Birziklatzearen garrantzia, birziklatzeko moduak, energia aurrezteko moduak...

Taldeka jarriko ditut. Sei irudi jarriko dizkiet pantailan: iturri bat txorrotan irekita eta norbait hortzak garbitzen, basura poltsa bat eta barruan mota ezberdinetako zaborak nahastuta, janariaren bat plastiko askorekin bilduta, etxe bat argi guztiak piztuta...

Irudiak txandaka jarriko dizkiet eta argudiak landu behar dituzte. Hori egokai al da? Zer da egokiagoa? Zergatik ez da egokia? Tarte horretan irakaslea taldez talde ibiliko da ariketarekin laguntzen eta elkarrizketak euskaraz izan daitezela laguntzen (kanpo eta parte estrategiarekin jokatuko du).

Ondoren, taldeko kideek zenbakiak banatu behar dituzte elkarren artean: 1etik 6ra.

Lehenengo irudia jarriko du eta hizkuntza-errutinarekin hasiko gara.

- 1- Lehenengo irudia jarri eta irudiaren azpian esaldi bat. Adibidez, argi guztiak piztuta dituen etxearen argazkian esaldi hau: etxe honetako bonbilak kontsumo baxukoak dira. Ondo ari dira!
- 2- Lehenengo taldeko 1 zenbakia duenak horren kontrako argudio bat bota behar du: Argi guztiak piztuta ditu eta! (modu horretan esan behar du derrigorrean). Irakasleak: eta hori gaizki al dago? Ikasleak, adb: Bai. Horrela energia asko galtzen du.
- 3- Bigarren taldeko 1 zenbakia duenak beste argudio bat eman behar du: Oraindik egun argia da eta! Irakasleak: eta hori gaizki al dago? Iakasleak, adb: Bai, egun argiz ez da argi elektrikorik behar eta energia galtzen du.
- 4- Horrela jarraituko dugu, eta talderen bat argudiorik gabe geratzen bada, irakasleak esango du. Ados, horrekin nahikoa? Eta beste

talderen batek argudio berriren bat eman nahi badu, hizkuntza-errutina errepikatuko da.

5- Modu horretan jarraituko dugu beste argazkiekin ere.

Jarduerak egokitzea eta hizkuntza-errutinak txertatzea (mate)

Taldeka jarriko ditut.

Talde bakoitzak buruketa bat egin beharko du.

Hasteko, beraien artean zein urrats eman behar dituzten adostuko dute. Hori egiten duten bitartean ezin dute idatzi.

Hizkuntza erabiltzeko ezinbestekoa da eta nik parte-kanpo estrategia erabiliko dut euskaraz egin dezaten edo mantendu dezaten.

Nola egin adostu dutenean, idatzi egingo dute.

Bigarren burukete bat emango diet eta berdina egin behar dute, baina aktas bat ere egin behar dute. Emaitzak gaizki egon behar du.

Talde bateko kide bat arbelera aterako da. Bere taldeko kideei banan bana galderak egingo dizkie: Zer egin behar genuen? Zer egin dugu lehenengo? Zer ondoren? Zein da emaitza? Erantzuten dioten neurrian arbelean idatziuko du eta irakasleak zentro izatearen estrategiarekin jokatu du erabileran eragiteko.

Arbelean ariketa egiten ari den taldeak bi aukera ditu: ariketa zuzena egitekoa edo akatsa duena egitekoa. Noski, beraiek ez dute esan behar.

Behin ariketa egiten dutenean beste taldekoek minutu bat izango dute zuzena edo okerra den erabakitzeko.

Denbora horren ondoren irakasleak pilota bat botako dio ikasleren bati eta hizkuntza-errutina bat erabiltzea proposatu:

- Irakasleak: Zer iruditzen zaizu?

ebete

- Ikasleak: Zuzendu egin beharko dugu! (eta pilota beste talde bateko bati pasa beharko dio)
- Beste ikasleak: Ondo dago eta! edo Gaizki dago eta!
- (Gaizki baldin badago emaitza zuzena zein den esan beharko du eta pilota beste norbaitu bota eta errutina errepikatu)
- Zer iruditzen zaizu?
- Zuzendu egin beharko dugu!
- Ondo dago eta!

Egoera ez formaletarako galderak

Atsedeen tartea amaitzeko oraindik dextente falta denean: Goazen gelara! Jaso guztia! Ordua da. Erantzun adb: Oraindik asko falta da eta!

Txirrinak jo eta baina beste ariketa bat egingo dugula aipatzen diet. Ea ba, atera liburuak ariketa bat egitek. Erantzun adb: Txirrinak jo du eta!

Epaile lana egiten ari naiz partiduu batean. Gola sartu dute eta nik ateko sakea dela esaten diet. Erantzun adb: Gola izan da eta!

...